

СРЕЩА С ГЕРШУИН

Творчеството на Джордж Гершвин има своите почитатели и посетители в Русе. Затова поредната премиера на Русенската народна опера в рамките на фестивала ще бъде с творби от композитора — едноактния балет „Концерт във фа“, операта „Тъжен понеделник“ (известна като „135-а улица“) и едноактния балет „Рапсодия в синьо“. Постановките ще бъдат реализирани от диригента з. а. Дл. Владигеров, режисьора Милан Паунов, хореографа Ален Бернард от Швейцария, художниците и. а. Димитър Киров и Иван Савов, хормайстора Христо Стоев и солиста Теодор Мусев.

Ален Бернард получава своето балетно образование в Бери, Париж и Ню Йорк — в училището на Дж. Балаичи, при А. Тудор в Метрополитен опер, в „Американ балет театър“. Модерен танц учи при световноизвестната Марта Грейм, при Франк Вагнер, Валтер Никс и др. Работил е като солист във ФРГ, Швейцария и Франция, а като хореограф — в Италия, САЩ, Австрия и др. Преподава в продължение на повече от 10 години джазтанц в държавния висш институт във Варшава, работи с балетния ансамбъл „Парабол“ в Прага, с балетното студио „Арабеск“ в София и др. Участвал в различни танцови форуми в Европа, като най-отличаващи се сред тях са летните международни курсове на „На лускаше“ в Дрезден — ГДР.

В първата за страната ни сценична реализация на операта „Тъжен понеделник“ ще вземе участие и американската изпълнителка Ирен Оливър. Тя завършва песне в Италия при изтъкнатия Луиджи Ричи. След това Оливър гостува с успех като концертна и оперна изпълнителка в Полша, ЧССР, ГДР, Италия, Дания и др. Разнообразен е нейният репертоар — Пучини, Римски-Корсаков, Лехар, Гершвин, Росини и др. В концертната си дейност тя изпълнява английска, френска, немска, италианска и испанска музика. Редовно сътрудничи на Нюйоркската филхармония, на филхармонията на Братислава, на оркестъра на РАИ в Рим и на оркестъра на „Сант Чечилиа“. Оливър показва своите възможности и в спиричуелъза със стилистичната специфика на музиката (певницата е негърка). Понастоящем прави запис на спирачуелъзи, представяващ серия от концерти за къща „Дуриум“.

Всезвестен е афинитетът на Александър Владигеров към творчеството на Гершвин. Ето защо се обвързах към него с няколко въпроса.

— Откога датира Вашата „слабост“ към този композитор?

— Още в ученическите си години бях впечатлен от филма „Рапсодия в синьо“. Оттогава е и моята голяма страст към музиката на Гершвин.

— Кои произведения са прозвучали в България за първи път с Ваше участие?

— Първото ми представяне пред публиката в Гершвин бе през 1955 година — заедно с оркестъра на „Оптимистите“ изпълних „Рапсодия в синьо“ като солист. По-късно на държавния си изпит в Пловдив за първи път в България свирех „Един американец в Париж“. И от този момент нататък творчеството на Гершвин присъства неизменно в моя път на диригент, изпълнител и аранжор на някои негови творби. Също така за първи път у нас реализирах „Кубинска увертюра“, Симфонични картини из операта „Порги и Бес“ и съвместно с Теодор Мусев освен „Рапсодия в синьо“ и „Концерт във фа“ реализирахме първо изпълнение на Втора рапсодия и Вариации за пиано и оркестър.

— Споменавате аранжор. Какво сте аранжирали до сега?

— Направил съм оркестрови обработки на Прелюд и Песен, които често се изпълняват на концертния подиум; сюита из „Порги и Бес“ за солисти, хор и оркестър, както и новата редакция и оркестрация на операта „Тъжен понеделник“ и хоровата партия в „Рапсодия в синьо“, които осъществих специално за русенската постановка.

— Какво бихте казали за тази почти никому неизвестна опера?

Владигеров е добре познат и обичан от русенската публика. Наметни ще останат както множеството негови възбудяващи концерти с Русенската филхармония, така и първите сценични реализации в Русенската опера и в България на балетните версии „Кубинска увертюра“ и „Един американец в Париж“. Незабравими ще останат за русенската общественост първото изпълнение на балета „Чудният мандарин“ от В. Барток, спектаклите „Неуловката на феята“ от Справински, „Блаулинг сян“ от Прокофиев, „Франческа да Римини“ от Чаяковски. И сега, верен на себе си, Владигеров отново се връща към едно хубаво продължение на тези традиции.

— Първото ѝ концертно изпълнение у нас се състои в София през 1985 година. В Русе ще бъде представена първата сценична реализация на тази опера, наред с популярните „Концерт във фа“ и „Рапсодия в синьо“. „Тъжен понеделник“ изразява предявено вътрешното желание на композитора да напише творба в сериозния жанр. Съвсем неправилно е да се смята, че тази линия се проявява за първи път в „Рапсодия в синьо“. Напротив, „Тъжен понеделник“ подготвя създаването на Рапсодията.

— Оркестрацията и редакцията са Ваши. Добавяте и хор. Какво искате да постигнете с това?

— Основната ми цел бе да възкреся това незаслужено забравено произведение, което е етапно в творчеството на Гершвин, за да достигне композиторът до „Порги и Бес“. Всъщност това е първата американска опера. Оркестърът и хорът в „Тъжен понеделник“ играят драматургична роля. Чрез оркестрацията подсилх този момент, добавих нови контрапунктични линии, нови тембри, които да я доближат в известна степен до „Порги и Бес“. В моята оркестрация финалът на операта завършва с зими, с апофеоз, а не с песимизъм.

— Имате „намеса“ и в „Рапсодия в синьо“. Каква е тя?

— Добавям хор, комуто е поверена ролята на „втори оркестър“, с което бих искал да постигна още по-възбудяващ финал не само на изпълнените творби — Концерт, Рапсодията и операта, но и на цялото творчество на Гершвин. С радост искам да добавя, че по повод 90-годишнината от рождението на Гершвин през следващата година подготвяме за първи път в Европа албум с грамофонни плочи (антология на Гершвин), включваща всички реализирани досега от български изпълнители негови творби.